

laadest nad lõirad maha ja libutasiwad põgenema. Misugune õnn tegi neid julgeks. Küninendal pääewal jõudsiwad nad Kulta jõe ääre, mis Asowi merde jooskib (niiüdses Zelaterinoslavi tubermangus, Marinpoli linna ligidal). Siin algas hirmus tööda Tatarlaadte sõjawäe hultadega: töödele kangeste ja wahwadie. Aga siin piudus üksmeel: tapelust ei alganud mitte tööt würstid ühilaß, nagu üleüldine plaan oli. Nid würst hafab tapelust peale, ilma et ta teidtele sellest sõnalestgi oleks ütelnud, kest ta kartis, et teised würstid tema käest anna ära voldidawod. Ta sai ta omale ann! Kui teised Wene würstid alles laagris olliwad ja midagi sellest ei teadnud, et Wenelased juba Tatarlaadte teppides wõtlesiwad, siis tungisiwad Tatarlaased issa enam ja enam edasi, nõnda et Polovtsitid enam vastu ei jõudnud seista ja hukasiwad põgenema Wenelasi enestega ühes liikudes otje Wenelaste laagri poole. Küün nägivad Wene würstid, mis sellest mäija tulev, kui oma ann toga ajad. Nad tegiwad kindlasti oma laagri ja lõiwad Tatarlaadte pealelungimist kolm pääwa tagasi. Siis pruuliwad Tatarlaased laavalust. Nad lõntasiwad wändega würstisid elus ära lasta, kuid matju nad ündubsiwad. Aga kui würstid endid nende alla heitsiwad, lõiwad Tatarlaased tööd Wenelased maha, ja würsid sidusiwad nad linni, paniwad nad laudade all ja idiusi wad nende laudade peale jõõma ja pitsita siwad neid purutid. See, kes selle õnnetusse Wenelaste peale oli saatnud, et enesele ann ja suulust jaata, peasis Dnepri jõe ääre, põgenes üle jõe ja lääks tööd lootsitud ära põletada, et Tatarlaased mitte teisele poole jõge ei saaks. Tatarlaased ojastiwad Wenelasi Dnepri jõeni taga. Rahwas tuliwad linnadeest ja küiadeest hirmjatele wõljijatele preestrile ja riistidega vastu, lootuses, et nende hirmust viha waigistada, aga Tatarlaased põletasiwad ilma armuta linnu ja hõmitasiwad tulaist, ja tapsiwab elanikusid maha, ilma et nad wahet oleksiwad teinud naiste ebs meeste, noortie ebs wanade wahel. Aga enne kui nad veel Dnepri jõe ääre olimad jõudnud, põõtsiwad nad äitiselt ümber ja sadusiwad sinna ära, kust nad olimad tulnud. Wene rahwas olimad lahe wahel, — nad ei teadnud, mis rahwas nad dietti on, ja kust nad tulnud?

Ajaloos firjutoaja firjutab 1224. aasta lohta järgmiselt: „Tu liwad tundmata rahwas; leegi ei tea, sed nad on, kui ja mis jugu ja misugune usf neil on, ja neid hüütakse Tatarlastets. Jumal ütsi teab, mis rahwas nad on; õpetatud mehed, sed raamatuid loemad, wõiwad sellest jutustada, aga mitte meie: firja pandi ütšnes maledstusets need õnnetused, mida nad Venemaa peale saatasiwad.“

See õnnetus tuli ootamata, äsja kui Venemaa peale; palju Wene rahwas langes selles werijses wõtlemises. Aga würstid ei wõtnud sellest mitte õpetust: nad halostiwad jälje enesic fedkel wanal wiiji tüttsjema.

Sellele õnnetusel tuliwad uued õnnetused junte. Aruidane pönd tuli; igal pool põlesiwad meisad ja sood; luusu pilwed fassiwad taewasi, pimebastasiwad päik. Ütg. Kuum oli nõnda lange, et linnud õhu jeest jurnult moha kussusiwad. Teised tobas jadas jolle ilma wabepidamata vihma; hein, willi mädanejwad aajade ja põduude peale ära; miljokümnid jeisiwad tühjad. Järgmisel aastal tulmas tööd talvemili ära: viljahiinud iduusiwad liig sõrgele. Nälgi tuli lättie, haigused ja rats mõllasiwad hirmjaste. Waejed inimesed lõiwad sammait, tammerdehusid, pärnakuorti, tussisid ja koeri. Laostamisest algosiwad; rahutu ja fortatu osel tegiwad õnnetusust veel suuremat. „Ei olnud halostust inimeste testel, räägib ajaloo firjutaja: näha oli, nagu ei arvataks iha poega, ema tütart. Raaber ei tahimud naabrite leitapalupest murda.“ Ses jõudis, põgenes ära teise lohta; aga õnnetus oli tervei Venemaa, kuid kuevis mitte. Smolenskis Juri haiguse ja nälja lättie umbes 30 tubat inimest, Novgorodis — 42 tubat. Rahva peale tuli suur hirm ja wärin. Taewa lüljes oli määratu suur sabogatöht näha. „Õnnetus tulenos,” rääkis rahwas kartuses. Õnnetus tuli ta, ebs lüll taewa tähed ja looduse nähtused, noagu sabogatäbt, pönd ja nälgi, siin mitte suüdlased poinud. Aga kui leegi selle pirusa õnnetuse juures sündlane oli, siis oli see rahwas ise: ei olnud nende testel ühte sündmisi, ühtmeest, muud kui alalised tütid. Seda ju isegi teate, et warandus midagi ei oita, kui perekonnas ühtesundimist pole.

Jä waata, 13 aastat pärast Kallajõe lahingit, toodi uuesti sõnumeid, et Tatarlaased jälle Venemaa rajades seda laasta,